0308-0309- SS Marcellus I - Decreta ad Maxentium

O93, f. 30ra; N442, f. 64vb; V630, f. 67ra; I83, f. 140rb; VD38. f. 134ra; SG670, p. 281b; P9629, f. 41r

EPISTOLA[1] [2] CUIUS SUPRA MAXENTIO[3] DIRECTA

Marcellus episcopus sanctae catholicae et apostolicae ecclesiae[4] urbis Romae[5] Maxentio[6].

Magistra bonorum omnium caritas, quae nihil rapit[7] extraneum, nihil agit[8] asperum[9], nihil confusum[10], si in te perfecte habitaret, temperares[11] animum <I83, f. 140va> a malis[12] et bonis[13] potioribus[14] frui[15] [16] satageres[17]. Caritas enim exercet[18] corda, sensus corroborat[19], ut nihil grave, nihil difficile, sed fiat[20] totum[21] dulce, quod agitur[22], dum[23] eius[24] sit proprium nutrire pacifica[25], servare composita[26], dissociata[27] coniungere[28], prava[29] dirige<VD38, f. 134rb>re[30] et virtutes reliquas perfectionis suae munimine[31] solidare.

De ipsa ergo[32] omnes[33] monens apostolus ita loquitur dicens: Si linguis hominum loquar et angelorum, caritatem autem non habeam, factus sum velut aes[34] sonans aut <SG670, p. 282a> cymbalum tinniens. Et si habuero prophetiam et noverim mysteria[35] omnia et omnem scientiam et habuero omnem fidem[36], ita ut montes transferam, caritatem autem[37] non habeam, nihil sum. Et si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, et si tradidero corpus meum, ita ut ardeam[38], caritatem autem[39] non habuero[40], nihil mihi prodest[41]. Caritas patiens est, benigna est. Caritas non aemulatur[42], non agit perperam[43], non inflatur[44], non est ambitiosa[45], non quaerit, quae sua sunt, non ir<N442, f. 65ra>rita<I83, f. 140vb>tur[46], non cogitat malum, non gaudet super iniquitatem[47], congaudet autem veritati. Omnia suffert, omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet. Caritas[48] numquam excedit[49] [50]. Quisquis ergo in eius se[51] radice[52] inserit[53], nec a viriditate deficit[54] nec a fructibus in<VD38, f. 134rb>anescit, quia[55] amore[56] fecunditatis opus efficax[57] non[58] admittit[59] [60].

Licet[61] modo[62] caritas in persecutoribus ecclesiae servorumque dei arefacta[63] sit[64], viget[65] tamen <V630, f. 67rb> <SG670, p. 282b> in amatoribus[66] eius et[67] in[68] eos[69], qui persequuntur[70] propter iustitiam, de quibus ipsa per se veritas testatur dicens: Beati, qui persequuntur[71] propter iustitiam. Et alibi: Si me persecuti sunt, et vos persequentur[72]. Potius[73] enim[74] nos et omnes domini sacerdotes, qui[75] eius videlicet sunt[76] veri sacerdotes, elegimus propter iustitiam et veram fidem persequi et pro Christi nomine pati, quam multis divitiis[77] ditari honoribusque copiosissimis[78] abundari[79] et caelesti regno carere[80]. Ista enim temporalia sunt, illa aeterna, ista caduca[81] et ad horam[82] transeuntia, illa vero perpetuo[83] et sine fine mansura.

Tu[84] ergo, qui nos suades cultum[85] dimittere divinum et a[86] recta fide recedere[87] diisque immolare, melius[88] tibi foret[89], ut tu[90] prius imitabilem[91] te prae<I83, f. 141ra>beres omnesque exhortares[92] fidei documenta et divini cultus ministeria[93] ita teneri[94], sicut patres nostri, sancti apostoli[95], sibi tradita praedicaverunt et[96] docuerunt.

Boni[97] enim principis ac regis[98] est ecclesias contritas[99] atque scissas[100] restaurare <SG670, p. 283a> novasque aedificare et dei sacerdotes <VD38. f. 134vb> honorare[101] atque tueri. Unde sanctos apostolos eorumque successores sub divina contestatione constituisse[102] legimus[103] non debere[104] fieri persecutiones[105] [106] nec inferri[107] fluctuationes nec[108] invidere laborantibus dominico in <O93, f. 30rb> agro, neque expellere aeterni regis dispensatores, sed[109] si[110] qui expulsi fuerint[111] aut suis[112] rebus exspoliati[113], primo[114] omnia legaliter reddi, quae[115] eis[116] ab inimicis aut a persecutoribus ablata sunt[117], et sedes proprias cum omnibus ad se pertinentibus regulariter[118] restitui[119] [120] et postea tempore congruo vocari ad synodum regulariter congregatam[121], nec liceat ei[122], priusquam haec fiant, de[123] se iuxta statuta praedictorum respondere aut de suis impetitionibus[124] [125], si se viderit[126] praegravari[127], reddere rationem. Sed his rite[128] peractis suisque omnibus libere dispositis, si tum[129] iustum[130] videtur, suis respondeat[131] accusatoribus et inducias, si ei[132] necesse <N442, f. 65rb> fuerit, accipiat[133] non modicas[134], <I83, f. 141rb> ut explorare[135] [136] valeat[137] ea, quae obiciuntur ei[138], ne aliqua delusus[139] [140] <SG670, p. 283b> fraude nocenter[141] ruat[142] [143], quoniam[144] non oportet quemquam iudicare vel damnare, priusquam legitimos[145] habeat praesentes[146] <VD38. f. 135ra> accusatores locumque defendendi[147] accipiat ad abluenda crimina. Unde ait propheta[148]: Priusquam agnoscas, non iudices quemquam.

In[149] hoc ergo, quod episcopi et reliqui servi dei persequuntur, non tantum ipsi persequuntur, quantum ille, cuius vice funguntur, sicut scriptum est: Qui vos tangit, tangit[150] pupillam oculi mei. Et alibi: Qui vos contristavit[151], me contristavit[152]. Et: Qui facit iniuriam[153], recipiat[154] id, quod inique gessit. Vos[155] ergo, licet corpora nostra possi<V630, f. 67va>tis occidere, animas tamen non potestis interficere nec gradus[156] nobis divinitus[157] collatos[158] potestis auferre.

Synodos[159] [160] ergo absque huius[161] sanctae sedis auctoritate episcoporum, quamquam quosdam episcopos possitis congregare, non potestis regulariter[162] facere, neque ullum episcopum, qui hanc[163] appellaverit apostolicam sedem damnare, <I83, f. 141va> <SG670, p. 284a> antequam hinc sententia[164] finitiva procedat[165]. Nam si saeculares in publicis iudiciis libellis utuntur[166] [167] appellatoriis[168] [169], quanto magis sacerdotibus haec eadem agere licet, qui super illos[170] sunt[171] quibusque[172] dictum est: <P9629, f. 41v> Ego dixi: Dii[173] estis et filii excelsi omnes. Et ideo nullus episcopus[174], nisi in legitima[175] synodo suo tempore apostolica[176] aut regula<VD38. f. 135rb>ri auctoritate[177] convocata, super quibuslibet pulsatus criminibus audiatur vel iudicetur, ne innocens damnetur aut perdat communionem. Quod[178] [179] laici aut suspecti episcopos non debeant accusare neque accusatoribus de inimici

domo prodeuntibus[180] credendum sit, et a beato Clemente ipsis eum instruentibus[181] apostolis legimus definitum et nos eadem firmamus, quoniam[182] [183] idem[184] odio multoties incensi recte viventes atque credentes perturbare nituntur[185]. Propterea[186] persona, fides, vita[187] et conversatio atque suspicio[188] accusantium enucleatim[189] primo inquirenda est[190] [191] <SG670, p. 284b> et postea[192], quae obiciunt[193], fideliter[194] pertrac<I83, f. 141vb>tanda, quia nihil ante fieri debet, quam impetitorum[195] vita et suspectio[196] atque odium[197] inquiratur. <N442, f. 65va> Et si bonae conversationis[198] non fuerint[199] aut laici vel manifesti inimici aut odiosi[200] reperti fuerint, nequaquam[201] in episcoporum recipiantur[202] accusationem[203].

Haec vobis, a quibus nimis infeste[204] persequimur scienda mandamus, ut ab his vos caveatis et cessetis persequi[205] eos, qui deo ministrant, quorum orationibus[206] et terrena bella sedantur[207] [208] et deus peccatoribus conciliatur[209]. Et si amplius nos eligitis persequi quam deum placare[210], et nos magis eligimus vestram sustinere[211] persecutionem quam[212] regulam confundi[213] ecclesiasticam <VD38, f. 135va> hortante nos ipsa veritatis voce[214] atque testante[215] ita: Nolite timere eos, qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere. Et iterum: Si quis vult post me venire, abneget semetipsum et tollat crucem[216] suam et sequatur me. Qui enim voluerit animam <SG670, p. 285a> suam[217] salvam facere, perdet eam. Qui autem perdiderit animam suam propter me, inveniet eam. Quid enim prodest homini[218], si mundum universum lucretur, <I83, f. 142ra> animae vero suae detrimentum patietur[219]? Aut quam dabit homo commutationem pro anima sua? Filius enim hominis venturus est in gloria[220] patris[221] sui cum <V630, f. 67vb> angelis suis et tunc reddet unicuique secundum opus eius. Ista[222] vobis valde timenda et cavenda sunt, a quibus ecclesia dei eiusque ministri vexantur et persequuntur, quibus[223] dominus per prophetam minando[224] loquitur dicens: Homo[225] in honore non commorabitur, assimilatus[226] iumentis exaequatus[227] est. Haec est via eorum, insipientia[228] eorum[229], <O93, f. 30va> et[230] post eos iuxta os eorum current, quasi oves in inferno positi[231] sunt, mors pascet[232] eos, et subicient[233] eos recti in matutino, et figura eorum conteretur[234] in inferno post habitaculum suum, verumtamen deus redimet[235] animam meam de manu inferi, cum assumpse<SG670, p. 285b>rit me. Noli[236] timere, cum ditatus[237] fuerit vir, cum multiplicata[238] fuerit gloria domus eius. Neque enim moriens tollet omnia nec descendet[239] post eum gloria eius, quia[240] animae suae in vita sua benedicet. Laudabunt[241] te, cum bene fuerit[242] tibi. Intrabit usque ad generationem[243] patrum suorum, usque in finem non videbit[244] lumen, <N442, f. 65vb> homo cum[245] <I83, f. 142rb> in honore non commorabitur[246], assimilatus[247] iumentis exaequatus[248] [249] est[250].

Et alibi: Quid gloriaris in malicia? Potens[251] misericordia[252] dei[253] tota die. Insidias cogitavit lingua tua, quasi novacula acuta faciens dolum. Dilexisti maliciam[254] [255] magis quam bonum[256], mendacium[257] magis quam loqui iustitiam[258]. Dilexisti omnia verba ad devorandum[259] lingua[260] dolosa. Sed deus[261] destruet te in sempiternum, terrebit[262] et evellet[263] te de[264] tabernaculo et eradicabit[265] te de terra viventium. Et videbunt iusti et timebunt et super eum ridebunt[266]: Ecce vir, qui non posuit deum fortitudinem suam, sed speravit <VD38, f. 135vb> in <SG670, p. 286a> multitudine[267] divitiae[268] suae, confortatus est in insidiis suis. Ego autem sicut oliva virens, in domo dei speravi in misericordia dei in saeculum et in aeternum. Confitebor tibi in saeculum, quoniam fecisti, et exspectabo nomen tuum, quoniam bonum in conspectu misericordium[269] tuorum. Ista omnia vobis ad interitum, nobis enim[270] ad confortationem[271], ne pereamus, dicta sunt.

Vobis ergo ideo haec scribimus, quia debitores[272] vobis sumus dicente domino: Diligite inimicos <I83, f. 142va> vestros, benefacite his, qui vos oderunt. Et alibi scriptura loquitur dicens: Si esurierit inimicus tuus, ciba illum, si sitit, potum da illi. Hoc enim faciens carbones ignis congregas[273] super caput eius.

His fulti auctoritatibus bellum, quod[274] <V630, f. 68ra> adversum nos excitatis[275], adeo feliciter dextera domini nos protegente[276] atque pro nobis pugnante pacifice portare cupimus, ut triumphante Christo omnium verorum[277] fiat una <SG670, p. 286b> victoria sacerdotum et[278] choruscante[279] lumine veritatis[280] solae[281] erroris[282] tenebrae[283] cum suis auctoribus pellantur, quia non est in hominis potestate consilium dei. Iustus enim est dominus[284] et omnia iudicia eius iusta[285] sunt atque[286] omnes viae eius misericordia et veritas et iudicium. In manu dei potestas[287] terrae, cui exsecrabilis est omnis iniquitas, in manu dei potestas hominis et super faciem scribae[288] imponet honorem suum. Perdit[289] deus memoriam[290] superborum et inique agentium et relinquit[291] memoriam[292] humilium et bonorum hominum.

Hoc autem pro certo habet omnis, qui recte <N442, f. 66ra> colit deum, <I83, f. 142vb> quia vita[293] eius, si in probatione fuerit, coronabitur, et si in tribulatione, liberabitur. Si vero in cor<P9629, f. 42r>reptione[294] fuerit, ad misericordiam perveniet. Tu ergo ne[295] delecteris in perditionibus nostris, quia post tempestatem facit dominus[296] tranquillitatem et post lacrimationem et fletum exultationem infundit.

Benedictus dominus deus patrum nostrorum, <SG670, p. 287a> qui, cum iratus fuerit, misericordiam faciet[297] et in tempore tribulationis peccata dimittit. Magnus est dominus in aeternum et ipse reget nos in saecula, quoniam[298] regnum eius permanet in saecula saeculorum. Amen.

Data XVI Kal. Februarii Maxentio[299] et Maximo[300] vv.[301] cc. conss.

O93, f. 30va; N442, f. 66ra; V630, f. 68ra; I83, f. 142vb; VD38, f. 135vb; SG670, p. 287a; P9629, f. 42r

1 EPISTOLA *fehlt V630*

2 *Überschrift fehlt I83; VD38; Überschrift*] EPISTOLA MARCELLI PAPAE *SG670*
3 MAXENTIO DIRECTA] AD MAXENTIUM *V630*
4 ecclesiae *fehlt V630*
5 romae *korr. aus* romane *VD38*
6 *interlinear* scilicet consuli *SG670*
7 sapit *I83; SG670*
8 ait *VD38*
9 asperum *korr. aus* aperum *N442*
10 *am Rande* conturbatum mixtum *VD38*
11 *am Rande* abstineres *VD38*
12 malis *korr. aus* malos *P9629*
13 bonis] bonis ac *VD38*
14 *am Rande* melioribus *VD38*
15 *am Rande* possidere studere *VD38*
16 frui *korr. aus* frugi *V630*
17 *am Rande* frequentares *VD38*
18 *interlinear* sollicat aclut *VD38*
19 *am Rande* Confirmat *VD38*
20 ficiat *VD38*
21 tantum *SG670*
22 aitur *VD38*
23 *am Rande* Cum *VD38*
24 eius sit *korr. aus* eius *SG670*
25 pacificata *SG670*
26 *am Rande* ordinata *VD38*
27 *am Rande* disiuncta seperata *VD38*
28 coniungere *korr. aus* coniugere *P9629*
29 *am Rande* perversa *VD38*
30 *am Rande* rectificere *VD38*
31 *am Rande* defensione *VD38*
32 caritate *SG670*
33 omnes *fehlt V630*
34 *am Rande* Eramentum *VD38*
35 mysteria] mysteria et *I83*
36 fidem ita *korr. aus* fidem *SG670*
37 autem *fehlt VD38*
38 ardeat *SG670*
39 autem *fehlt P9629*
40 habeam *V630*
41 prodest. Caritas patiens est, benigna est *korr. aus* prodest *VD38*
42 *am Rande* Invidet *VD38*
43 *am Rande* perverse *VD38*
44 *am Rande* superbit *VD38*
45 *am Rande* Cupida *VD38*
46 *am Rande* Incitatur ad malum *VD38*
47 iniquitate *korr. aus* iniquitatem *P9629; SG670*
48 caritas *korr. aus* caritate *P9629*
49 *am Rande* transcendit *VD38*
50 excidit *P9629;* excidit *korr. aus* excedit *V630;* excidet *SG670*
51 se *fehlt VD38*
52 radices *VD38*
53 *am Rande* coniungit *VD38*
54 deficit *korr. aus* defecit *SG670*
55 qui *I83*
56 amore *korr. aus* more *P9629*
57 *am Rande* Perfectum *VD38*
58 non admittit] ammittit *VD38*
59 *interlinear* perdit *VD38*
60 amittit *korr. aus* admittit *V630;* amittit *I83; SG670;* ammittit *VD38*
61 Licet] Licet enim *korr. aus* Licet *SG670*

62 modo *korr. aus* modi *V630*
63 *am Rande* excecata *VD38*
64 sit *korr. aus* scit *SG670*
65 *am Rande* fortis sit manet *VD38*
66 amatoribus *korr. aus* amaribus *N442;* amoribus *I83; VD38*
67 ut *I83*
68 *am Rande* super eos *VD38*
69 eis *SG670*
70 persequuntur] persecutionem patiuntur *korr. aus* persecutionem *N442;* persecutionem patiuntur *I83; SG670*
71 persequuntur] persecutionem patiuntur *I83; VD38; SG670*
72 persecuntur *O93;* persequentur *korr. aus* persequntur *P9629*
73 *am Rande* magis *VD38*
74 enim] enim et *VD38*
75 qui eius videlicet sunt veri sacerdotes *fehlt I83; VD38; SG670*
76 sunt *fehlt 630*
77 divitiis *korr. aus* divitus *P9629*
78 copiosissimis *korr. aus* copiosiumus *P9629*
79 abundare *VD38; SG670*
80 carere *korr. aus* carcere *V630*
81 Vana *VD38*
82 horam *korr. aus* horum *V630*
83 perpetua *N442; VD38; SG670;* perpetua *korr. aus* perpetuo *V630*
84 Tu] Tu es *korr. aus* Tu *SG670*
85 *am Rande* servitutem religionem *VD38*
86 ad *VD38*
87 discedere *VD38*
88 meliusque *korr. aus* melius *SG670*
89 *am Rande* esset *VD38*
90 tu *fehlt SG670*
91 immutabilem *SG670*
92 exhortares] exorteris *P9629;* exhortareris per *SG670*
93 mysteria *VD38; SG670*
94 tenere *I83; VD38;* tenerent *SG670*
95 apostoli *korr. aus* apostolis *V630*
96 et docuerunt *fehlt I83; VD38; SG670*
97 *am Rande* De accusationibus episcoporum *O93*
98 religiosi *SG670*
99 *am Rande* Afflictas *VD38*
100 scissas *korr. aus* scissa *O93;* sissas *VD38*
101 honorari *P9629*
102 constitutos *I83; VD38; SG670*
103 elegimus *I83; VD38*
104 deberi *P9629*
105 *am Rande* Commotiones perturbationes *VD38*
106 persecutores *VD38; SG670*
107 inferre *SG670*
108 neque *P9629; SG670*
109 *am Rande* Quod expulsis vel suis rebus expoliatis primo omnia legaliter reddi conveniat quę eis iniusta ablata sunt *V630; am Rande* De episcopo a sede expulso *P9629*
110 si *fehlt SG670*
111 fuerunt *P9629*
112 suis *korr. aus* sui *O93*
113 exspoliati] expoliati non *VD38*
114 primo] primo eis *korr. aus* primo *SG670*
115 licet *VD38*
116 eis *korr. aus* eius *P9629*
117 sint *VD38*
118 regulariter] regulariter constituit *korr. aus* regulariter *P9629*
119 constitui *V630;* restituit *P9629*
120 restitui et postea tempore congruo vocari ad synodum regulariter *fehlt I83; SG670*

121 congregatam] congregatis restitui *SG670*
122 eis *SG670*
123 de se iuxta] sedes eius tanta *VD38*
124 *am Rande* Adcusacionibus *VD38*
125 inpectionibus *VD38*
126 videri *VD38;* viderint *korr. aus* viderit *SG670*
127 pergravari *V630*
128 *am Rande* recte *VD38*
129 tunc *N442; SG670*
130 iuste *V630; P9629; I83; VD38;* iustae *korr. aus* iusta *SG670*
131 respondeant *korr. aus* respondeat *SG670*
132 eis *korr. aus* ei *SG670*
133 accipiant *korr. aus* accipiat *SG670*
134 *am Rande* parvas *VD38*
135 *am Rande* investigare *VD38*
136 exploraret *VD38*
137 valeant *korr. aus* valeat *SG670*
138 eis *korr. aus* ei *SG670*
139 *am Rande* Deceptus *VD38*
140 delusi *korr. aus* delusus *SG670*
141 innocenter *VD38;* innocenter *korr. aus* nocenter *SG670*
142 *am Rande* Cadat *VD38*
143 ruant *korr. aus* ruat *SG670*
144 *am Rande* De accusatoribus episcoporum *I83*
145 legitimis *VD38*
146 praesentes *korr. aus* persentes *SG670*
147 *am Rande* purgandi *VD38*
148 propheta] dominus per prophetam *korr. aus* per prophetam *SG670*
149 *am Rande* DE ACCUSATIONIBUS EPISCOPORUM *VD38*
150 tangit] tangit quasi *V630*
151 contristabit *I83; VD38*
152 contristabit *I83; VD38*
153 iniuriam *korr. aus* invidiam *P9629*
154 recipiet *korr. aus* recipiat *V630;* recipiet *VD38; SG670*
155 *am Rande* Valde utilia *I83*
156 *am Rande* Honores *VD38*
157 divinitus *korr. aus* divinitur *P9629*
158 *am Rande* Donatos *VD38*
159 *am Rande* Quod synodus non possit regulariter agi absque auctoritate sanctę sedis romanę *V630;* Sinodus non legyptima absque auctorita[te] romani episcopi *P9629*
160 Synodus *O93;* Synodum *V630; VD38;* Sinođ *P9629*
161 huius *korr. aus* vi *V630;* vim *P9629*
162 regularem *VD38*
163 hanc *korr. aus* ac *VD38*
164 setentia *VD38*
165 procedit *P9629*
166 *am Rande* expectantur *VD38*
167 sustinentur *I83; VD38; SG670*
168 *am Rande* appellationem *VD38*
169 appellatoris *I83*
170 illos *korr. aus* illo *O93*
171 sunt *korr. aus* sint
172 quibusque] de quibus *V630; P9629;* quibus *VD38*
173 dii *korr. aus* di *P9629*
174 episcopus *fehlt N442; V630*
175 legitima *korr. aus* legitimas *VD38*
176 amplicata *I83;* apostolica *fehlt SG670*
177 auctoritatem *P9629*
178 *am Rande* Quod laici aut suspecti episcopos non debeant acusare neque acusatoribus de inimici domo prodeuntibus credendum sit *P9629; am Rande* De accusatoribus *I83; VD38*

179 Quod laici aut suspecti episcopos non debeant accusare neque *fehlt VD38 (Lücke von ca 1,5 Zeilen, am Rande* societatem aliorum episcoporum*)*
180 *am Rande* exeuntibus *VD38*
181 *am Rande* Docentibus *VD38*
182 *am Rande* Quid debeat accusator *I83*
183 quoniam] quoniam qui *korr. aus* quoniam *SG670*
184 idem odio] ideo in die *VD38*
185 *am Rande* conantur laborant *VD38*
186 Propter *N442*
187 vita et] viteque *VD38*
188 suspectio *SG670*
189 enucleatim] enicleatim in *P9629*
190 est *fehlt VD38*
191 est et postea] est deinde *kor. aus* est *V630*
192 postera *P9629*
193 obiciuntur *VD38*
194 *am Rande* subtiliter *VD38*
195 *am Rande* accusatorum *VD38*
196 suspitio *korr. aus* suspectio *V630*
197 odi *VD38*
198 conversationes *VD38*
199 fuerint aut laici vel manifesti inimici aut odiosi reperti fuerint] fuerint aut laici vel manifesti inimici aut odio respersi fuerint *korr. aus* fuerint *V630*
200 odiosi reperti] odiosi respersi *V630*
201 nequam *VD38*
202 recipiantur *korr. aus* recipiantur in *V630*
203 accusatione *V630; P9629*
204 *am Rande* Crudeliter *VD38*
205 persequi *korr. aus* perqui *VD38*
206 orationibus *korr. aus* oratio *P9629*
207 *am Rande* placentur *VD38*
208 sedamur *O93; P9629;* sedamus *I83; SG670*
209 *am Rande* consaciatur coniungitur placatus *VD38*
210 placare *korr. aus* placere *V630;* placere *VD38*
211 sustinere *korr. aus* sustinete *V630*
212 quem *V630*
213 *am Rande* Corrumpi *VD38*
214 vocet *VD38*
215 *am Rande* Confirmate *VD38*
216 cruce *O93*
217 suam salvam facere, perdet eam. Qui autem perdiderit animam suam *korr. aus* suam *V630;* suam salvam facere, perdet eam. Qui autem perdiderit animam suam *fehlt VD38*
218 hominis *VD38*
219 patiatur *korr. aus* patietur *P9629;* patiatur *N442; I83; VD38 SG670*
220 gloriam *V630; P9629; N442*
221 patri *VD38*
222 Ista *korr. aus* Ita *V630*
223 quibusdominus per prophetam] Quibusdam per prophetam deus *korr. aus* Quibusdam per prophetam *SG670*
224 *am Rande* Terrendo *VD38*
225 Homo] homo cum *P9629*
226 Adsimilatur *P9629*
227 exsequatus *P9629*
228 insipientia *korr. aus* insapientia *SG670*
229 eorum, et post eos iuxta os eorum *korr. aus* eorum *V630*
230 et *fehlt O93*
231 positi *korr. aus* posi *P9629*
232 depascet *VD38*
233 subiciens *VD38*
234 conterentur *I83; VD38*
235 *am Rande* liberabit *VD38*

236 Nolite *V630*
237 *am Rande* Dives factus *VD38*
238 multiplicata *korr.* multiplicitato *V63*
239 descendet *korr. aus* descendit *I83;* discendet *VD38*
240 quia *korr. aus* qui *N442*
241 Laudabit *N442; I83; VD38; SG670*
242 fuerit tibi] fueris ei *korr. aus* fuerit ei *SG670*
243 generationes *VD38*
244 videbunt *O93; P9629*
245 cum *fehlt N442*
246 commorabitur *korr. aus* commutabitur *SG670*
247 adsimilatus *korr. aus* adsimulatus *P9629*
248 *am Rande* Comparabitur *VD38*
249 exsequatus *O93; P9629; N442*
250 est et *korr. aus* est *P9629*
251 Potens] Potens in *SG670*
252 misericordiam *VD38*
253 dei *fehlt SG670*
254 malitia *P9629*
255 malitiam magis *korr. aus* malitiam *VD38*
256 dolum *VD38*
257 iniquitatem *SG670*
258 iusticia *P9629*
259 devorandum lingua dolosa] devorandam linguam dolosam *V630*
260 lingua dolosa] linguam dolosam *V630*
261 deus destruet] destruet deus *SG670*
262 terrebit *fehlt I83; VD38; SG670*
263 *am Rande* Abtra et auferet *VD38*
264 de tabernaculo et eradicabit te *fehlt V630*
265 eradicabit te] eradicabite *P9629*
266 ridebunt] ridebunt et dicent *korr. aus* ridebunt *SG670*
267 multitudinem *V630*
268 divitiae suae] divitiarum suarum *VD38*
269 sanctorum *V630*
270 autem *SG670*
271 confortatione *VD38;* confirmationem *SG670*
272 debitores vobis *korr. aus* debitores *VD38*
273 congregas *korr. aus* congrega *V630;* congrega *VD38*
274 quod *fehlt SG670*
275 excitati *VD38;* excitatum *SG670*
276 protegente *korr. aus* protegat *V630*
277 verorum *korr. aus* vero *V630;* virorum *I83;* vestrorum *VD38*
278 ad *VD38*
279 choruscantem *P9629*
280 veritatis *korr. aus* veritates *P9629*
281 simul *VD38*
282 erroris *fehlt V630*
283 tenebra *korr. aus* tebra *VD38*
284 dominus *fehlt VD38*
285 iusta sunt atque *fehlt SG670*
286 atque omnes viae eius *fehlt VD38*
287 potestas terrae, cui exsecrabilis est omnis iniquitas, in manu dei *fehlt O93*
288 *interlinear* Doctori *VD38*
289 Perdidit *V630;* Perdet *VD38*
290 memoria *P9629*
291 relinquet *VD38*
292 memoria *P9629*
293 vita eius si] si vita eius *korr. aus* vita eius *V630*
294 correptione *korr. aus* corruptione *SG670*
295 nec *VD38*

296 deus *V630*
297 facient *VD38*
298 quoniam regnum eius permanet in saeculo *fehlt V630*
299 *interlinear* scilicet ipso *SG670*
300 maximiano *VD38*
301 vv. cc.] v. c. *SG670*